

Dato: 230910

Behandlet/Godkendt af: KEHO, bestyrelse

Ekstern Interessentanalyse - Det Jyske Musikkonservatorium

1. Indledning

Denne analyse er en del af Det Jyske Musikkonservatoriums (DJMs) strategiarbejde i forbindelse med udviklingen af en ny strategi pr 1. januar 2025. Analysen bygger på 5 fokusgruppeinterviews med eksterne interessenter (se *bilag 1*), som er udvalgt ud fra en opdeling af DJMs interessenter i følgende 5 kategorier: Det udøvende musikliv, det undervisende musikliv, det skabende musikliv, det organiserede musikliv og offentligheden (se *bilag 2*).

Analysen suppleres med en intern interessentanalyse, som bygger på møder med studerende, undervisere og andre ansatte på DJM.

Ud fra de eksterne fokusgruppeinterviews, som blev gennemført i perioden juni-august 2024, står det klart, at der er følgende overordnede tematikker, som en eller flere fokusgrupper peger på som vigtige at forholde sig til i en kommende strategi:

- Samfundskontrakt og Kunstnerisk medborgerskab
- Det bæredygtige arbejdsliv
- Perspektiver på musikfaget generelt (politisk)
- Diversitet
- De kommende/nuværende generationer/demografi
- DJM infrastruktur og synergi mellem afdelinger
- Faglighed/kvalitetsbegreb - hvad er det for en faglighed, vi uddanner til?
- Fremtidige ønsketiltag

2. Samfundskontrakt og Kunstnerisk medborgerskab

På tværs af fokusgrupperne er der stor enighed om det positive i, at DJM i en årrække har arbejdet både strategisk og praktisk med begrebet "kunstnerisk medborgerskab". Tanken om en samfundskontrakt, der stadig skal genforhandles mellem det politiske niveau (folket) og de kulturelle institutioner, er et eksistentielt vigtigt spørgsmål. Kunsten skal bringes så tæt som muligt på samfundet og afspejle samfundsmæssige udviklinger. Musiklivet skal være indstillet på at indgå i tætte samskabelses-relationer med andre samfundsaktører for at være med til at løse store samfundsmæssige problemstillinger. Eksempler på dette er: sundheds- og trivselsdagsordener, fællesskabs-og ensomhedsproblematiker samt bæredygtighedsspørgsmål. Det kunstneriske medborgerskab, og opkvalificeringen til dette, vurderes på tværs af grupperne til at være et velegnet middel til at fastholde fokus på samfundskontrakten, og for derved at leve op til DJMs mission (se bilag 3).

Det fremhæves dog ofte i fokusgrupperne, at arbejdet med samfundsperspektivet ikke må overskygge det fundamentale arbejde med kunstnerisk kvalitet, og det eksistentielt vigtige i at kunst og ambitionen om det højest mulige kunstneriske niveau også har en mening i sig selv. Der bør derfor være tale om en balance situation snarere end enten-eller. Dette bør både afspejle sig i studieplanerne og i det generelle studiemiljø.

3. Det bæredygtige arbejdsliv

Et begreb, der går igen i samtlige fokusgrupper, er vigtigheden af, at DJM (og de andre danske konservatorier) har blik for, at de skal sætte kursen mod det bæredygtige arbejdsliv for de færdiguddannede.

Et ønske, der gentages på tværs af grupperne - og ikke mindst i gruppen for det undervisende musikliv - er, at de studerende bør eksponeres for så meget praksis som muligt i løbet af studierne. Dette bør både være i form af at studerende kommer ud i praktik, men også i form af at repræsentanter kommer på besøg på konservatoriet. Dette kunne være i form af workshops, samskabelsesprojekter og decideret undervisning.

Følgende udsagn fra fokusgrupperne afspejler forskellige sider af ønsket om fokus på det bæredygtige arbejdsliv - allerede under studierne:

- Der skal være fokus på det bæredygtige arbejdsliv, hvis I skal gøre jer relevante for dem, I skal uddanne i fremtiden.

- Musikskoler ser ind i en ny virkelighed med behov for opkvalificering af undervisere på det musikpædagogiske område (folkeskole, børn med særlige behov, pædagogikum på vej). Man skal ikke nødvendigvis have alle kompetencerne med fra kons.
- Det er vigtigt at der er balance mellem bredde-tænkning og høj kunstnerisk faglighed. Mange af de studerende kommer ud fra konservatorierne og er for selvrefererende. De er gode til at spille på deres instrumenter og gode til at undervise i sammenspil, men de er ikke vant til at skulle kommunikere med ikke-musikere, det være sig større børnegrupper eller andre fagligheder .
- Jeg oplever tit, at musikerne ikke forstår musikbranchens principper ret godt. Det giver både et modsætningsforhold mellem musikerne og branchen, men det gør også, at musikerne måske ikke er i stand til gribe de muligheder, de har.
- Patchwork økonomi/portfolio karriere er en udfordring, musikerne er ikke stærke/trygge i selvledelse, der sker et talent-tab i 30 års alderen, når de skal stifte familie - mange rammes af frygt, når de opdager, hvor svært det er at få et musikerliv til at hænge sammen.
- Der er behov for en klar forventningsafstemning - Hvor mange søger positivt ind på konservatoriet for at blive musikunderviser?
- De klassiske musikere skal blive bevidste om, at de kan meget mere med deres musik, end "kun" at spille. Det pædagogiske er lige så vigtigt som det kunstneriske.
- Det er vigtigt at få en nuanceret diskussion om et mere diverst succesbegreb. Hvornår "lykkes" man som uddannet musiker/musikunderviser?

Disse udsagn vidner klart om vigtigheden af et fortsat stærkt fokus på indsatsområder som entreprenørskab, praksisnærhed (fx nye praktikformer) og nytænkning af den musikpædagogiske indsats. Det peger også på vigtigheden af klare forventningsafstemninger mellem studerende og DJM ved indgangen til alle uddannelsesniveauer.

4. Perspektiver på musikfaget generelt (politisk)

Flere fokusgruppemedtagere italesætter, at der generelt mangler en selvtillid på musikfagets vegne. Stærke musikalske oplevelser og høj kvalitets-musikundervisning er værd at betale for. Der er en tendens til, at musik og musikundervisning italesættes som en børne/unge-aktivitet - hvad med den store voksne målgruppe?

Vi hørte udsagn som disse;

- “Musik- og kulturskolerne har gang i et paradigmeskifte - vi er blevet en del af den store lappeløsning for folkeskolerne. Musik er skrevet ud af lærernes undervisningsplan - musikskolerne har en stor udfordring at løse ude i folkeskolerne. Vi har et stort ønske om at der uddannes undervisere, der kan varetage dette felt (og her er AM’erne populære)
- Folkeskolerne har stor mangel på musiklærere. Dem, der er der, går ned med stress, og når der er samarbejde med musik- og kulturskolerne, er underviserne ikke klædt tilstrækkeligt på med pædagogiske kompetencer.
- Amatørensemble-musikken er for nedadgående og det skader fødekæden - ikke mindst på nogle af de klassiske orkesterinstrumenter.
- Det offentlige og det private arbejdsmarked for musikundervisning bør tænkes som komplementære snarere end som konkurrerende

Mange af disse problemstillinger er også beskrevet i en rapport om musikuddannelse i Region Midtjylland¹. Der er behov for at gentænke hele det musikpædagogiske arbejdsmarked i Danmark for at undgå silo-problematikker og for lavt niveau af musikundervisning. Konservatorierne bør spille en proaktiv rolle i denne proces.

¹ Musikuddannelse i Region Midtjylland: Rapport fra forundersøgelse Kortlægning af sammenhæng og kontinuitet i det musikalske økosystem inden for Region Midtjyllands musikuddannelser Videntcenter for musik i Region Midtjylland (VCRM) og VIA University College <https://dmkskoler.dk/wp-content/uploads/2022/08/Musikuddannelse-rapport-2021-WEB-2.pdf>

5. Diversitet

Samtlige fokusgrupper kom ind på diversitet og mangfoldigheds-problemstillinger. Flere påpegede vigtigheden af ikke kun at tænke på køn, når der tales diversitet (selvom dette også er indlysende vigtigt). Etnisk og socio-økonomisk diversitet er mindst lige så vigtige størrelser.

Kønsbalance

Hvad angår kønsbalancer, opfordres DJM til at være endnu mere proaktiv på udfordringen med rekruttering af såvel kvindelige studerende som kvindelige undervisere på det rytmisk/skabende område. Koblingen til det bæredygtige arbejdsliv er vigtig her. Kvindelige ansøgere bør kunne se ind i et arbejdsmarked, der er både sikkert, trygt og økonomisk bæredygtigt. Det er selvfølgelig en kæmpe opgave at ændre strukturen i musikbranchen, men DJM bør starte med selv at skabe et miljø præget af tryghed (fx nul-tolerance over for sexismen) og med et stærkt netværk til alle lag i økosystemet.

Etniske diversitet

Vedrørende den etniske diversitet påpeges det, at DJM bør gå forrest i at skabe en bedre repræsentation for danskere med etnisk minoritetsbaggrund. Der bør skabes en klar vej fra musikskoler, MGK ind på DJM. Konkrete tiltag her kunne være oprettelse af global/roots bachelor- og kandidatuddannelser med mulighed for optag med mange forskellige instrumenter, som repræsenterer andre kulturer. Det er ligeledes vigtigt at bevare og udbygge DJMs internationale profil med stærke netværk, som fx GLOMUS netværket.

Andre former for diversitet

Vedrørende andre former for diversitet opfordres DJM til at gøre alt, hvad vi kan for at inkludere de grupper, som af sociale eller økonomiske forudsætninger står udenfor den 'verden', som normalt er konservatorierne.

Ingen af fokusgrupperne ønsker decideret kvote-tænkning, men der opfordres til at arbejde med klare målsætninger for diversitet.

6. De kommende/nuværende generationer/demografi

I flere af fokusgrupperne udspandt der sig interessante drøftelser om karakteren af de kommende ungdomsgenerationer - både kvalitativt og kvantitativt.

Flere pegede på demografiske fremskrivninger, der tyder på smallere ungdomsårgange i det kommende årti - med følgende markant øget konkurrence om de unge. Koblet med tal fra Danmarks statistik, der peger på, at ud af de ca 14000 (selv-identificerede) musikere i Danmark kommer kun ca en tredjedel fra landets konservatorier, så er det en potentiel svær rekrutteringssituation vi ser ind i den kommende periode.

Det stiller krav til DJM om at være en moderne institution, der er i stand til at rumme en generation, der på samme tid er født digitalt kreative og som måske har mindre appetit på de berømte 10.000 timer, der skal til for at mestre et instrument/område. Vi skal være klar til at implementere nye teknologier, som AI fx. Vi skal være gode til at skabe rammer for meningsfuld udvikling og til at styrke de studerende til at møde 'ukendt territorium.'

Vi skal være klar til at stille svære spørgsmål som fx:

- Hvad er det, vi tilbyder til de generationer, der vokser op, og som er forskellige fra, hvordan vores samfund så ud for 30 år siden?
- Er der et modsætningsforhold mellem, hvad vi tænker, at vi skal holde liv i og de unges interesser? Hvad er det for en bevægelse?
- Ift. identitet: man skal passe på med at tænke, at de studerende kun har én identitet, som eksempelvis udøvende, undervisere, skabende, entreprenante osv. Der er typisk tale om en kombination af flere.

7. DJM infrastruktur og synergi mellem afdelinger

I flere af fokusgrupperne blev der talt om DJMs særlige struktur med tre afdelinger og de muligheder og udfordringer, det giver. Der blev opfordret til at kigge på, hvordan DJM laver en bedre infrastruktur mellem Aarhus, Aalborg og Holstebro. Afdelingerne bør adskille sig fra hinanden set med rekrutteringsbriller (særligt ift rytmiske/skabende afdelinger) og DJM kan blive bedre til at udnytte de potentielle synergieffekter, fx i forbindelse med samskabelsestækningen.

Den nye afdeling i Holstebro blev italesat som "I har et værdimæssigt guldæg med det, der sker i Holstebro, hvor man har fokus på samskabelse, men hvordan kan dette bedst udnyttes af den samlede organisation?"

Det værdimæssige potentiale i forhold til rekrutteringsindsatsen understreges af udsagn som:

- Måske kan I ikke konkurrere med de professorer, der er i Berlin - eller København for den sags skyld, men måske skal DJM i stedet søge at tiltrække ansøgere, som køber ind på den dagsorden, der er sat for skolen.
- Hvad gør konservatoriet i Aarhus for at få de rigtige ansøgere? Hvor høj er indgangsbarren, og er der et grundlag for at kunne rekruttere en høj nok kvalitet?
- LMS indgår gerne et samarbejde med DJM om at sætte fokus på nogle af de "sjældne" instrumenter.

Flere kommenterede endvidere på det værdifulde i DJMs generelt gode og attraktive faciliteter i Aalborg og Aarhus. Der blev opfordret til at tænke disse sammen med en styrket alumne-indsats. Fx kunne DJM lave en ordning, hvor man har adgang til institutionens faciliteter 2 år efter endt uddannelse, da dette ville kunne give en god blanding af studerende og alumner.

8. Faglighed/kvalitetsbegreb - hvad er det for en faglighed, vi uddanner til?

Undervejs i fokusgrupperne var det en gennemgående diskussion om, hvad der er eller bør være konservatoriernes og særligt DJMs kernefaglighed. Der er klart en forskel på om vi taler om klassisk, rytmisk eller skabende afdeling.

Det klassiske perspektiv

Inden den for den klassiske musik er der en bekymring for, om DJM kan tilbyde det meget høje niveau, der skal til for at konkurrere sig ind på de relativt få symfoniorkesterpladser, der er til rådighed i Danmark. Den internationale konkurrence er massiv og der stilles spørgsmål ved, om DJM har den kritiske masse, der skal til for at alle klassiske studerende får en mulighed for at tilegne sig erfaring i et orkester på højeste niveau. Som tidligere nævnt er der også en bekymring for at idealet om det kunstneriske medborgerskab og DJMs klare prioritering af entreprenørskabsundervisning sker på bekostning af det instrumentale niveau.

Det rytmisk/skabende perspektiv

På det rytmiske/skabende område går diskussionen blandt andet på, om der er kommet mere fokus på artistisk udtryk osv. og mindre på det håndværksmæssige. Nogle aftagere finder det fortsat meget vigtigt, at de rytmiske studerende uddannes til at virke i et orkester og med en dirigent foran sig. For andre profiler, ikke mindst inden for fx sangskrivning og elektronisk musik,

vægter det håndværkmæssige relativt mindre, mens det kunstneriske udtryk, og evnen til at skabe personlige udtryk, vejer tungt

Andre perspektiver

Et helt tredje perspektiv kommer fra Folkekirken, hvor der i stigende grad er brug for musikere, som kan begå sig både i det rytmiske og det klassiske på højt niveau. Den almindelige dansker presser på i den rytmiske retning. Hvis genreskellene kunne betyde mindre og mindre, ville det være bedre for slutbrugerne, siges det.

Nye elementer af musikerens kernefaglighed føjes som tidligere beskrevet også til i disse år, som fx evnen til at være medskaber af fællesskaber: Dette stiller krav til DJM om at skabe en ny pædagogik, der centrerer sig omkring temaer som samskabelse, tværdisciplinaritet og diversitet.

Alt dette skaber et behov for tydelighed i DJMs uddannelsesudbud, som det fx kommer til udtryk i dette udsagn:

- I forhold til fagpakkerne skal det være mere tydeligt, hvilken fagpakke man går på konservatoriet for - er det en individuel uddannelse, hvor jeg bare skal dyrke mit eget, eller er det en kollektiv uddannelse, hvor vi løfter noget sammen?

9. Hvad ser vi i krystalkuglen - hvad skal vi på DJM være opmærksomme på?

Alle fokusgrupperne blev stillet spørgsmålet om, hvad de ser i krystalkuglen på lidt længere sigt. Hvilke trends skal vi være særligt opmærksomme på. I det følgende er de oftest nævnte tematikker grupperet med udvalgte udsagn fra fokusgrupperne:

Øget behov for efteruddannelse

- Der er stort behov for relevant efteruddannelse i konservatorieregi.
- I forhold til efter- videreuddannelse er det en udfordring, når det bliver længerevarende. Folk har simpelthen ikke tid til at tage dem. Der skal findes nye veje til et mere varieret efter- videreuddannelsesudbud.
- Efteruddannelse! - det er ikke, fordi pengene ikke er der, hvis viljen er der. Både DMK og SDU har lavet pædagogikum. Måske mangler der en forpligtende dialog mellem musikskoler og konservatorier, hvor man får skabt den type uddannelse, som musikskolerne gerne vil have.

- En stor udfordring er, at midlerne til efteruddannelse simpelthen ikke er derude.

Tværkunstnerisk bevidsthed

- Bevidstheden om det tværkunstneriske og at kunne begå sig i dette krydsfelt.
- Det store arbejdsmarked, hvor man underviser - det bliver større og bredere, og vi får en kulturskolelov, som kalder på, at vi får en kulturskoleunderviser faglighed, som man bør forholde sig til.

Sundheds-og trivselsdagsordenen

- Sundheds- og trivselsdagsordenen er også blevet til en fællesskabsdagsorden - i fremtiden bliver der mere brug for at vide, hvordan kunst fungerer som relationelt værktøj.

Øget behov for praksisnærhed i forhold til det etablerede arbejdsmarked

- Invitér organisationerne inden for - eller kortlæg organisationslandskabet.
- Det er de faglige organisationer, der skal komme med kurser i, hvordan de skal bevidstgøre sig omkring mulighederne på arbejdsmarkedet. Det betyder noget, at man kommer i kontakt med de faglige organisationer, så man får de begreber ind under huden, som man får brug for senere.
- Bevidsthed omkring de muligheder, de står overfor. Vi skal klæde dem bedre på til at kunne afkode, hvordan mulighederne former sig.
- Afhold fagdage, hvor de faglige organisationer kommer ud og fortæller om, hvordan arbejdsmarkedet udvikler sig.
- Hvis man skal ud og virke som kreativ innovationskraft, er det virkelig vigtigt, at man klæder de studerende på til at kunne indgå i en virksomhed.

Fokus på branding - både individuelt og for DJM

- Markedsføring er alfa omega - hvad er det unikke i det, jeg gerne vil sælge, og hvordan får jeg det beskrevet på en måde, så de gerne vil have det? Dette er vigtig viden for de studerende.
- Det er vigtigt, at I klæder folk på til selvpromoveringsdelen af det at være musiker.

- Det er vigtigt at DJM evner at kommunikere i øjenhøjde med de unge og på de relevante platforme, med et nutidigt visuelt udtryk

Vær relevant for de unge og følg med tiden!

- Der bliver kamp om de unge, for generationen bliver mindre. Man skal være skarpe på, hvad man tilbyder.
- Teknologi og AI: vi kommer ikke til at blive erstattet af AI, men til gengæld af nogen, som kan bruge AI. Mange af de unge har 10-15 års erfaring allerede - der er et mismatch i forhold til det uddannelserne kan tilbyde, og det de unge kommer med.
- Man kommer ikke til at kunne udvikle et curriculum, som kan holde mange år frem.